

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานในเรื่องเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษาและระยะเวลาในการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม กับความรู้ทางโภชนาการ พฤติกรรมการบริโภคอาหารและคุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางโภชนาการ พฤติกรรมการบริโภคอาหารและคุณภาพชีวิต ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ที่มารับการรักษา ณ แผนกไตเทียม โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม จำนวน 43 ราย ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 ผลการศึกษานำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย ตามลำดับเป็น 6 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2. ความรู้ทางโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 3. พฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 4. คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 5. ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้ทางโภชนาการ พฤติกรรมการบริโภคอาหารและคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 6. ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางโภชนาการกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและคุณภาพชีวิต และพฤติกรรมการบริโภคอาหารกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องเพศ อายุและสถานภาพสมรส

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	20	46.52
หญิง	23	53.48
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 30	2	4.66
30 – 40	2	4.66
41 – 50	11	25.58
51 – 60	9	20.92
มากกว่า 60	19	44.18
สถานภาพสมรส		
คู่	34	79.07
โสด/หม้าย	9	20.93

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน มีอายุมากกว่า 60 ปี มากที่สุด จำนวน 19 ราย ร้อยละ 44.18 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 11 ราย ร้อยละ 25.58 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี และระหว่าง 30-40 ปี น้อยที่สุด จำนวน 2 ราย ร้อยละ 4.66 มีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด จำนวน 34 ราย ร้อยละ 79.01 และมีสถานภาพสมรสโสด/หม้าย จำนวน 9 ราย ร้อยละ 20.93

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องศาสนา การศึกษาและอาชีพ

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	42	97.68
อิสลาม	1	2.32
การศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	9	20.93
ได้รับการศึกษา	34	79.07
อาชีพ		
เกษตรกร	2	4.66
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3	6.97
รับจ้าง	5	11.62
ไม่ทำงาน	33	76.75

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 42 ราย ร้อยละ 97.7 ได้รับการศึกษามากที่สุด จำนวน 34 ราย ร้อยละ 79.07 และไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 9 ราย ร้อยละ 20.93 ไม่ทำงานมากที่สุด จำนวน 33 ราย ร้อยละ 76.75 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง จำนวน 5 ราย ร้อยละ 11.62 และมีอาชีพเกษตรกรน้อยที่สุด จำนวน 2 ราย ร้อยละ 4.66

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องรายได้ และแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือในกรณีไม่มีรายได้

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
รายได้		
ไม่มีรายได้	33	76.75
มีรายได้	10	23.25
• น้อยกว่า 1,000 บาทต่อเดือน	-	-
• 1,000 – 3,000 บาทต่อเดือน	4	9.31
• 3,001 – 6,000 บาทต่อเดือน	5	11.62
• 6,001 – 9,000 บาทต่อเดือน	-	-
• มากกว่า 9,000 บาทต่อเดือน	1	2.32
แหล่งที่ให้ความช่วยเหลือ ในกรณีไม่มีรายได้		
สามี/ภรรยา	7	21.21
บุตร	20	60.61
ญาติ/พี่น้อง	5	15.15
อื่นๆ (เงินออม)	1	3.03

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีรายได้มากที่สุด จำนวน 33 ราย ร้อยละ 76.75 และมีรายได้ จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.25 มีรายได้ 3,001-6,000 บาท/เดือนมากที่สุด จำนวน 5 ราย และ 1,000-3,000 บาท/เดือน จำนวน 4 ราย น้อยที่สุด มากกว่า 9,000 บาท/เดือน ร้อยละ 11.61, 9.31 และ 2.32 ตามลำดับ ได้รับความช่วยเหลือในกรณีไม่มีรายได้จาก บุตรมากที่สุด จำนวน 20 ราย รองลงมาจาก สามี/ภรรยา จำนวน 7 ราย และน้อยที่สุดจาก เงินออม จำนวน 1 ราย ร้อยละ 60.61, 21.21 และ 3.03 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องความเพียงพอของรายได้และระยะเวลาในการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ความเพียงพอของรายได้		
เพียงพอเหลือเก็บ	11	25.58
เพียงพอไม่เหลือเก็บ	7	16.28
ไม่เพียงพอไม่มีหนี้สิน	8	18.61
ไม่เพียงพอมีหนี้สิน	17	39.53
ระยะเวลาในการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม		
น้อยกว่า 3 เดือน	13	30.23
3.0 – 6.0 เดือน	9	20.93
6.1 – 9.0 เดือน	7	16.28
9.1 – 12.0 เดือน	2	4.66
มากกว่า 12 เดือน	12	27.90

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างรายได้ไม่เพียงพอมีหนี้สินมากที่สุด จำนวน 17 ราย รองลงมาเพียงพอเหลือเก็บ จำนวน 11 ราย และน้อยที่สุดเพียงพอไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 39.53, 25.58 และ 16.28 ตามลำดับ มีระยะเวลาในการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมน้อยกว่า 3 เดือนมากที่สุด จำนวน 13 ราย รองลงมามากกว่า 12 เดือน จำนวน 12 ราย และน้อยที่สุดระหว่าง 9.1-12.0 เดือน ร้อยละ 30.23, 27.90 และ 4.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและแหล่งของคำแนะนำเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มแอลกอฮอล์		
ไม่ดื่ม	42	97.68
ดื่ม	1	2.32
การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร		
ไม่เคย	1	2.32
เคย	42	97.68
แหล่งของคำแนะนำเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร		
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	42	100.00
บุคคลในครอบครัว	13	30.96
โทรทัศน์	6	14.29
วิทยุ	6	14.29
หนังสือพิมพ์	1	2.38
เอกสารเผยแพร่ความรู้	6	14.29

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 42 ราย ร้อยละ 97.68 และดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 1 ราย ร้อยละ 2.32 ส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร จำนวน 42 ราย ร้อยละ 97.68 และไม่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร จำนวน 1 ราย ร้อยละ 2.32 ทั้งหมดได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รองลงมาจากบุคคลในครอบครัว จำนวน 13 ราย ร้อยละ 30.96 และน้อยที่สุดจากหนังสือพิมพ์ จำนวน 1 ราย ร้อยละ 2.38

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ทางโภชนาการ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	\bar{X}	S.D	การแปลผล
ความรู้ทางโภชนาการ	21.25	5.24	ดี
พฤติกรรมการบริโภคอาหาร			
• ด้านความถี่	2.25	.33	บ่อยครั้ง
• ด้านปริมาณ	.64	.16	ปานกลาง
คุณภาพชีวิต	115.63	10.27	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ความรู้ทางโภชนาการอยู่ในระดับดี พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ด้านความถี่บ่อยครั้ง พฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านปริมาณปานกลาง และคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 2. ความรู้ทางโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละ ระดับความรู้ทางโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้ทางโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	3	7.0
ปานกลาง	10	23.3
ดี	30	69.8
รวม	43	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทางโภชนาการระดับดี มากที่สุด จำนวน 30 ราย ร้อยละ 69.8 รองลงมา มีความรู้ทางโภชนาการระดับปานกลาง จำนวน 10 ราย ร้อยละ 23.3 และน้อยที่สุดมีความรู้ทางโภชนาการระดับต่ำ จำนวน 3 ราย ร้อยละ 7.0

ส่วนที่ 3. พฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 8 ร้อยละของพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง

ชนิดอาหาร/ วิธีปรุง	ความถี่การบริโภค			
	ประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
1. เนื้อหมู/วัว/ไก่ไม่ติดมัน	18.60	58.10	14.00	9.30
2. เนื้อปลา	32.60	53.5	14.00	-
3. อาหารทะเล	-	4.70	23.30	72.10
4. เครื่องในสัตว์	-	9.30	7.00	83.70
5. ไข่แดงของไข่ไก่	2.30	9.30	7.00	81.40
6. ไข่ขาวของไข่ไก่	7.00	48.80	14.00	30.20
7. นมสด/นมพร้อมมันเนย/นมถั่วเหลือง	11.60	7.00	2.30	79.10
8. ไมโล/โอวัลติน	14.00	7.00	2.30	76.70
9. ไอศกรีม	-	7.00	18.60	74.40
10. น้ำมันพืช	86.00	4.70	7.00	2.30
11. น้ำมันหมู	11.60	2.30	7.00	79.10
12. หัวปลี/ผักชี/ต้นกระเทียม	2.30	18.60	30.20	48.80
13. แครอท/มะเขือเปราะ/หอมแดง/แตง กวา/ผักกาดขาว/เห็ดนางฟ้า/บวบ เหลี่ยม/หอมหัวใหญ่	11.60	65.10	18.60	4.70
14. เห็ดหูหนู	-	16.30	18.60	65.10
15. ทูเรียน/กล้วยหอม	2.30	2.30	4.70	90.70
16. ลำไย/สับประรด/ฝรั่ง/เงาะ/ส้ม	23.30	18.60	9.30	48.80
17. น้ำสะอาด เช่น น้ำดื่ม น้ำกรอง	83.70	-	4.70	11.60
18. น้ำแร่/น้ำหวาน/น้ำอัดลม/ชา/กาแฟ	7.00	9.30	2.30	81.40
19. น้ำผลไม้สดคั้น/น้ำผลไม้กระป๋อง	-	2.30	4.70	93.00
20. เติมเกลือป่น/น้ำปลา/ซีอิ๊ว/ซอสปรุงรส/ ผงชูรสก่อนรับประทานอาหาร	9.30	18.60	4.70	67.40

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ประจำ ได้แก่ น้ำมันพืช และน้ำสะอาด ร้อยละ 86.00 และ 83.70 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่บ่อยครั้ง ได้แก่ แครอท/มะเขือเปราะ/หอมแดง/แตงกวา/ผักกาดขาว/เห็ดนางฟ้า/บวบเหลี่ยม/หอมหัวใหญ่ เนื้อหมู/วัว/ไก่ ไม้ติคมัน เนื้อปลา และไข่ขาวของไข่ไก่ ร้อยละ 65.10 58.10 53.50 และ 48.80 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านความถี่ไม่เคย ได้แก่ น้ำผลไม้สดคั้น/น้ำผลไม้กระป๋อง ทูเรียน/กล้วยหอม เครื่องในสัตว์ ไข่แดงของไข่ไก่/น้ำแร่/น้ำหวาน/น้ำอัดลม/ชา/กาแฟ นมสด/นมพ่องมันเนย/นมถั่วเหลือง ไมโล/โอวัลติน ไอศกรีม อาหารทะเล เต็มเกลือป่น/น้ำปลา/ซีอิ๊ว/ซอสปรุงรส/ผงชูรส ก่อนรับประทานอาหาร และเห็ดหูหนู ร้อยละ 93.00 90.00 83.70 81.40 79.10 76.70 74.40 72.10 67.40 และ 65.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ร้อยละของพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านปริมาณของกลุ่มตัวอย่าง

หมวดอาหาร	ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่ รับประทานปริมาณอาหาร	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
1. หมวดเนื้อสัตว์	-	100.00
2. หมวดไข่ขาว	7.00	93.00
3. หมวดนม	88.40	11.60
4. หมวดไขมัน	93.00	7.00
5. หมวดผัก เช่น		
5.1 หัวปลี/ต้นหอม/มะเขือเปราะ/แครอทต้มสุก/แตงกวาปอกเปลือก/ ผักกาดขาว/เห็ดนางฟ้า/บวบเหลี่ยม/หอมหัวใหญ่ต้มสุก	74.40	25.60
5.2 เห็ดหูหนูสด	97.70	2.30
6. หมวดผลไม้		
6.1 วันทำการพอกเลือด	88.40	11.60
6.2 วันไม่ทำการพอกเลือด	83.70	16.30
7. หมวดน้ำดื่ม	58.10	41.90

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านปริมาณถูกต้อง ได้แก่ เห็ดหูหนูสด หมวดไขมัน หมวดนม/หมวดผลไม้ในวันทำการพอกเลือด หมวดผลไม้ในวันไม่ทำการพอกเลือด หัวปลี/ต้นหอม/มะเขือเปราะ/แครอทต้มสุก/แตงกวาปอกเปลือก/ผักกาดขาว/เห็ดนางฟ้า/บวบเหลี่ยม/หอมหัวใหญ่ต้มสุก และหมวดน้ำดื่ม ร้อยละ 97.70 93.00 88.40 88.40 83.70 74.40 และ 58.10 ตามลำดับ มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารด้านปริมาณไม่ถูกต้อง ได้แก่ หมวดเนื้อสัตว์ และหมวดไข่ขาว ร้อยละ 100.00 และ 93.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4. คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละ ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับคุณภาพชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง	22	51.2
ดี	21	48.2
รวม	43	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง มากที่สุด จำนวน 22 ราย ร้อยละ 51.2 และมีคุณภาพชีวิตในระดับดี จำนวน 21 ราย ร้อยละ 48.2

ส่วนที่ 5. ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้ทางโภชนาการ
พฤติกรรมบริโภคอาหารและคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 11 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ทางโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	r
เพศ	.261
อายุ	-.153
สถานภาพสมรส	.276
การศึกษา	.092
ระยะเวลาในการฟอกเลือด ฯ	-.206

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

ตารางที่ 12 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	r
เพศ	.478*
อายุ	.143
สถานภาพสมรส	.205
การศึกษา	.027
ระยะเวลาในการฟอกเลือด ฯ	.235

* มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุ สถานภาพสมรส การศึกษาและระยะเวลาในการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

ตารางที่ 13 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	r
เพศ	.187
อายุ	-.183
สถานภาพสมรส	.210
การศึกษา	.041
ระยะเวลาในการฟอกเลือด ฯ	-.116

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

ส่วนที่ 6. ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางโภชนาการกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร
ความรู้ทางโภชนาการกับคุณภาพชีวิต และพฤติกรรมการบริโภคอาหารกับคุณภาพชีวิตของกลุ่ม
ตัวอย่าง

ตารางที่ 14 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางโภชนาการกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและ
คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์
พฤติกรรมการบริโภคอาหาร	
Pearson Correlation	.525*
คุณภาพชีวิต	
Pearson Correlation	.233

* มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า ความรู้ทางโภชนาการมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับ
พฤติกรรมการบริโภคอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรู้ทางโภชนาการมีความ
สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

ตารางที่ 15 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมบริโภคอาหารกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์
พฤติกรรมบริโภคอาหาร	
Pearson Correlation	-.201

จากตารางที่ 15 พบว่า พฤติกรรมบริโภคอาหารมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตามไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)